

“A Somàlia més de tres milions de persones depenen de l’ajuda humanitària”

Quina és la situació de la banya d’Àfrica?

—En aquests moments estem vivim el que l’alt comissionat ha qualificat com una de les pitjors crisis humanitàries dels últims anys. Aquest darrer any ha estat ple de crisis humanitàries: va començar amb Costa d’Ivori, va continuar amb el conflicte libi i finalment la fam que s’ha declarat a Somàlia. El moviment de població que ha generat, amb milers de persones creuant les fronteres cap a Kenya i Etiòpia, ens ha desbordat, ja que està afectant més d’onze milions de persones.

—Quines són les principals accions que heu portat ha terme a Somàlia?

—Treballem a través de diversos equips: hi tenim sis oficines amb personal local i treballem en col·laboració amb altres entitats locals. Tot això enmig d’un clima complicat pels combats que es lliuren diàriament entre el govern de transició, la Unió Africana i les milícies d’al-Shabaad. Aquest any l’ACNUR ha distribuït ajuda per a unes cent mil persones, a més de participar en la distribució de tota mena de materials, des de plàstics aïllants fins a galetes energètiques o pastilles per a potabilitzar l’aigua. Tots aquests recursos complementen les accions que el programa mundial d’aliments i altres agències de l’ONU estan duent a terme. Actualment, 3.400.000 persones a Somàlia depenen de l’ajuda humanitària per sobreviure. Estem treballant en diversos fronts dins de les limitacions del terreny, que en el cas de Somàlia són moltes perquè l’espai humanitari no es respecta en la majoria dels casos, com hem comprovat als últims anys, en què hi ha hagut assassinats, segrestaments, furtus i altres fets greus. Tot i això, continuem treballant a la zona amb l’objectiu d’ajudar la gent.

—Es deu fer difícil treballar a la zona controlada per la milícia islà-

María Jesús Vega, portaveu de la delegació a Espanya de l’Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR), analitza la situació de fam a la banya d’Àfrica i les seves conseqüències sobre la població.

mica d’Al-Shabaad...

—Efectivament, el fet que hi hagi milícies i combats en aquest territori dificulta molt el treball de les organit-

zacions humanitàries i que es pugui accedir a molts grups de desplaçats interns. A Somàlia hi ha un milió i mig de desplaçats interns a causa del

EL TEMPS

conflicte que assola el país des del 1991. Però l'ajuda d'emergència es continua entregant i s'ha obert un pont aeri conjuntament amb el programa mundial d'aliments. Crec que en les societats occidentals hi ha algun error de percepció amb referència a l'ajuda humanitària que no ha pogut accedir a aquesta zona. Nosaltres hem pogut fer-ho i al llarg de l'any hem anat enviant ajuda, i ens consta que les altres organitzacions humanitàries també han pogut, menys el programa mundial d'aliments, que ho ha pogut fer fins al mes d'abril.

—S'estan duent a terme accions amb els països fronteres que en pateixen les conseqüències?

—Per una banda, es duen a terme actuacions a Somàlia perquè un dels objectius principals és intentar evitar els moviments secundaris, o, dit d'una altra manera, evitar que la població hagi d'abandonar el seu país. Així els

podrem ajudar i, de passada, ajudar els altres països que estan rebent un gran nombre de refugiats. Kenya, per exemple, en té més de 400.000 dins del seu territori, mentre que Etiòpia en té al voltant de 200.000, Djibouti 15.000 i, fins i tot, uns 190.000 han creuat la frontera del Iemen. Tots aquests refugiats no han marxat ara del seu país, sinó que fa anys que ho fan. A més, treballem amb diversos equips a la zona de la frontera, on volem reforçar les zones de pas per poder controlar-les i fer un seguiment dels moviments de població, amb l'objectiu d'alertar amb antelació sobre on es dirigeix la gent i adaptar-hi la resposta humanitària

—L'ACNUR disposa de prou recursos per a afrontar aquesta situació?

—La majoria de gent no sap que el 98 % dels fons de l'ACNUR provenen de contribucions voluntàries de governs, i de particulars i socis. Si no hi ha contribucions, vol dir que no hi ha recursos per a pagar les operacions d'ajuda humanitària. A més, arriba un punt en què, quan demanes diners per a Somàlia, la gent ja no està disposada a donar-ne perquè estan cansats d'aquest conflicte i pensen que les organitzacions ja l'hauríem pogut arreglar, com si fos culpa nostra. Nosaltres podem cobrir les necessitats humanitàries, però quant a les solucions polítiques, no és la nostra tasca. En tot cas, és veritat que la situació d'instabilitat al país ens complica molt la feina. Però el treball continua, en major o menor escala, en funció de l'evolució del conflicte. Seguim allà.

—S'han sentit certes crítiques per la lentitud a l'hora d'actuar a la regió i dient que s'hauria pogut evitar amb d'altres accions més enllà de l'ajuda d'emergència...

—Personalment, no he sentit crítiques a l'ACNUR pel que fa a l'ajuda humanitària; sí que he sentit que s'ha tardat molt a donar l'alerta. En tot cas, portem des del febrer donant l'alerta en relació amb el seguiment dels moviments de població i alertant que un gran nombre de persones estaven creuant la frontera per anar als camps de refugiats. La majoria presenten unes condicions de salut dèbils, amb grans problemes de malnutrició. Aquesta era la punta de l'iceberg. L'ACNUR va

donar l'alerta en el moment en què, dins del seu mandat de treball amb desplaçats interns, ha vist que hi havia una alarma i un moviment diferent de població. El fet que les condicions de vida de la població i dels desplaçats es vagin deteriorant no és cap novetat. Estem avorrits d'enviar comunicats, de repetir als mitjans de comunicació i als governs, que són els principals donants, quina és la situació del país i quina ajuda es necessita.

—S'hauria de canviar la mirada sobre aquest problema?

—La comunitat internacional hauria de plantejar-se si es pot mirar Somàlia d'una altra manera i el treball que s'hi pot fer per poder estabilitzar el país a fi d'eradicar la pobresa. Aquesta zona no ha parat de ser castigada, no tan sols pel conflicte, sinó també per unes condicions climàtiques extremes que s'acarnissen en aquesta regió i que, amb una certa regularitat, provoquen aquestes sequeres intenses. Si, a més, la població està subjecta a uns aranzels i a uns preus dels aliments que són absolutament desorbitats, la gent no té més remei que marxar. En resum, els problemes són el conflicte, la sequera i l'encariment del preu dels aliments. En alguns llocs el preu de la cistella de la compra s'ha multiplicat per cinquanta. S'haurà de pensar en formes de millorar l'autosuficiència, de crear infraestructures que els permetin poder ser autònoms i que els seus productes puguin tindre una certa competitivitat dins del mercat alimentari a nivell mundial.

—Però la comunitat internacional i els mitjans de comunicació, en canvi, acostumen a reaccionar quan la situació ja és dramàtica...

—Als últims anys només hem sentit notícies d'aquest país quan el mitjans de comunicació parlaven de la pirateria contra els pesquers espanyols. Està bé que se'n parli, però s'ha d'atacar el problema des de l'arrel. Probablement no hi hauria tanta gent que s'enrolés a les milícies o amb els pirates si tinguessin alguna cosa per a menjar almenys un cop al dia o a la setmana. S'ha d'intentar veure el problema estructural que té Somàlia, un país destrossat per anys de guerra, amb els cruents conflictes entre clans rivals, és un no-país des del 1991. S'ha d'invertir per poder eradi-

EFE

Cua en una clínica de Metges sense Fronteres al campament de refugiats somalis d'Ifo, a Dadaab (Kenya).

car el conflicte, la pobresa, i fomentar l'autosuficiència de la població. D'altra banda, el tema de la pirateria també ens afecta perquè ens incrementa el preu de les assegurances dels vaixells, ens costa més a nivell de distribució. Aquest tema ens afecta a tots, incloses les organitzacions humanitàries.

—El complex de Dabaab a Kenya és el camp de refugiats més gran del món i en la seva majoria acull gent provinent de Somàlia. Quina és la situació d'aquest camp?

—El complex de Dabaab va ser obert per l'ACNUR l'any 1991 per acollir 90.000 persones i consta de tres camps: Ifo, Dagahaley y Hagadera, cada un amb capacitat per a 30.000 persones. Amb el pas del temps s'ha anat omplint, però els últims dos anys

l'afluència ha sobrepassat totes les expectatives. El Govern de Kenya s'ha mostrat molt generós a l'hora d'admetre els refugiats en el si del seu territori. Estem parlant de 400.000 persones que actualment resideixen en aquest complex, sense comptar les 500.000 que estan refugiades en altres parts del país. No obstant això, el govern kenyà s'ha resistit a assignar més terreny a l'ACNUR per a la creació de més camps de refugiats i poder així ampliar els actuals. El govern té oficialment tancada la frontera des del 2007, però pel punt fronterer de Liboi els refugiats han continuat creuant la frontera diàriament i ara mateix n'arriben al voltant de mil tres-cents cada dia. La situació al camp de Dabaab és de saturació, perquè no es dona l'abast per

entregar una tenda de campanya i una parcel·la o bé per cobrir les necessitats de sanitat i nutrició.

—Davant l'allau, el govern kenyà no pensa ampliar el camp?

—De fet, a mitjan juliol, el govern kenyà es va veure forçat a autoritzar l'obertura d'una extensió de terreny que serà l'ampliació del camp d'Ifo. Al voltant d'unes tres mil persones ja s'hi han instal·lat i a poc a poc anirem condicionant aquesta zona on, de moment, hi ha unes trenta mil persones pendents d'instal·lar-se. Aquesta ampliació tindrà capacitat per a noranta mil refugiats que s'aniran traslladant fins a finals de novembre i disposarà d'una clínica i tres escoles. També hi ha una altra extensió de terreny en la qual treballem, Kambioos, situada a prop del camp de Hagadera. Aquí ja estem delimitant el terreny, marcant les parcel·les i aviat hi instal·larem tendes de campanya per allotjar unes noranta mil persones més. Per tant, d'aquí a novembre calculem que ja haurem pogut donar cabuda a 180.000 refugiats entre aquestes dues ampliacions.

—Els refugiats que viuen als camps estan condemnats a quedar-s'hi fins que la situació al seu país d'origen es normalitzi?

—En la majoria dels casos és així, perquè la primera cosa que es planteja és el retorn dels refugiats al seu país d'origen quan les condicions que els van portar a marxar s'hagin solucionat. Però en el cas de Somàlia, la veritat és que el nombre de refugiats no ha deixat d'augmentar amb el pas dels anys. La situació no ha millorat i a nivell local no es poden integrar perquè el govern kenyà no els donarà mai cap permís de residència, ni de treball, ni de circulació. Els qui porten més anys al camp continuen creient en la possibilitat de retornar i d'ajudar en la reconstrucció del seu país. Tots han estudiat primària, que és un dels punts del programa de l'ACNUR. Però molts dels joves refugiats s'estan presentant als exàmens oficials kenyans i treuen notes excel·lents, fins i tot millors que els mateixos kenyans. A vegades algun privilegiat aconsegueix una beca i pot sortir del camp per anar a estudiar a un altre país.

Joan Tomàs